

אשכול יוסף

מאוצרותיו של הרב יוסף חי סימן טוב שליט"א
מחבר סדרת הספרים "אשכול יוסף" עה"ת והמועדים
וספרי "כרם יוסף" על הש"ס

מכתבאות רעות רבות רעה

"לֹא-תִרְאֶה אֶת-עֹשֶׂי עֲוֹנוֹתָיִם וְהִתְעַלְמִיתָ מֵהֵם הֵשִׁיב תְּשִׁיבָם לְאֻזֵּיהֶם" (כ"ב א')

איך רבי מאיר אמר לתלמידיו שבעלותו לשמים ילך להציל תחילה מגיהנום את רבו אלישע בן אבויה לפני אביו, והלא אבידת אביו שהיה גר צדק בדין שיהיה הוא קודם לרבו שיצא לתרבות רעה?

הדבר מפורש להדיא במסכת חגיגה (טו.), שבשעה שאלישע בן אבויה פקר בעיקר ניתנה רשות למלאך מטטרון למחוק את זכויותיו. ועוד הלא כיון שיצא לתרבות רעה קשה מאוד ולא מסתבר שיהיה קודם לאביו שעומד בראת שמים ומקפיד על קלה כבחמורה. עוד יש להביא ראיה מהמבואר שם בגמ' שאם האב ת"ח או שקול כמו הרב, אביו קודם לרבו, אע"פ שהרב הביאו לחיי עוה"ב, וא"כ בנידו"ד לא מבעיא שאם הרב יצא לתרבות רעה, הרי יש לאב דין ת"ח שהוא במעלה אפי' גדול מהרב, זאת ועוד מוכח בגמ' שאין זה הטעם גרידא לפי שהביאו לחיי עוה"ב, אלא להורות מעלת הרב, וא"כ באם וכאשר חלילה יצא לתרבות רעה, אין לו שום מעלה להקדימו, וכיו"ב ביאר שם המהר"ל ליישב קושיא זו מדוע אם אביו ת"ח הוא קודם, והלא סוף סוף רבו הביאו לחיי עוה"ב, וביאר דמ"מ גם האב שהביאו לבנו לעוה"ז עי"ז הוא בא לחיי עוה"ב, אלא שאם האב אינו ת"ח לא יתייחס לו פועל זה, משא"כ אם הוא ת"ח יש לו שכל אלוקי והוא בן עולם עוה"ב, אם לא שיחטא ויגרם לו האיבוד, עכ"ל הקדוש. ומבואר שכל מעלת האב והרב הוי דוקא אם עומדים בצדקתם. ונראה עוד שהלכה זו נובעת מהמבואר במשנה סוף כריתות (טז.), שהרב קודם לאב בכל מקום, מפני שהוא ואביו חייבין בכבוד רבו, ועיין בשלטי גיבורים בב"מ שם. ומבואר במשנה להדיא שכל זמן שאין האב חייב בכבוד הרב, אין לרב דין קדימה על פני האב, וזה ראיה אלימתא לדברינו בס"ד. ועיין עוד בערוך לנר בכריתות שכתב לחדש נפק"מ בין הטעם שאמרו בב"מ שרבו הביאו לחיי העוה"ב, לבין הטעם בכריתות שאתה ואביך חייבים בכבוד הרב, ולא עלה על דעתו לכתוב שיהיה נפק"מ אם הרב יצא לתרבות רעה אם יש להקדימו, והיינו משום דפשיטא ליה שאף לפי הטעם בב"מ שרבו הביאו לחיי העוה"ב, מ"מ אם יצא הרב לתרבות רעה, הפסיד זכותו.

יישוב ב' - ספק שמא עשה רבו תשובה קודם לאבידת אביו

הנה בירושלמי חגיגה שם, איתא שכאשר אלישע בן אבויה חלה, באו וסיפרו זאת לתלמידיו רבי מאיר והלך לבקרו ומצאו כשהוא חולה, אמר לו רבי מאיר: חזור בק! א"ל: והרי מי שפרש ויצא לתרבות רעה אין מקבלין אותו חזרה בתשובה! אמר לו: והלא כתיב (ספ"ט ג') "תשב אנוש עד דכא" עד דכדוכה של נפש מקבלין! באותה שעה בכה אלישע ונפטר ומת, והיה רבי מאיר שמח בליבו ואומר דומה שמתוך תשובה נפטר רבי.

הנה קי"ל בב"מ (ג.), אבידת אביו ואבידת רבו, אבידת אביו קודמת, שאביו הביאו לעוה"ז ורבו שלימדו חכמה מביאו לחיי העוה"ב, והנה פשוט מסברא שאם רבו פירש לתרבות רעה, אבידת אביו קודמת. ועל אחת כמה וכמה אם רבו נעשה רשע להכעיס, או מחלל שבת בפהרסיא, שבלא"ה אסור להחזיר אבידתו כעו"ם, כמבואר בשו"ע (טו"מ ס' נס"ו ס"ז). וצ"ע מ"ש בירושלמי חגיגה (פ"ג ב'), שתלמידיו של רבי מאיר שאלוהו: בשעה שתעלה לשמים, אם יאמרו לך את מי תרצה לבקר תחילה להוציאו מגיהנום, את אביך או את רבך אלישע בן אבויה, למי תבקר תחילה? אמר להם: אני הולך תחילה לאלישע בן אבויה ואח"כ לאבא! אמרו לו תלמידיו: וכי ישמעו לך בשמים להוציאו לאלישע בן אבויה מגיהנום? אמר להם: הרי כך שנינו מצילין תיק הספר עם הס"ת, תיק התפילין עם התפילין, מצילין לאלישע בזכות תורתו! ומובא ג"כ בתוספות חגיגה (טו.).

והנה כתב הרמב"ם בהקדמה למשנה תורה שרבי מאיר בן גר צדק היה, [ו]י"א שהוא נירון קיסר המבואר בגיטין ג"ז ע"א, ע"ש] וקשה כיון שאלישע בן אבויה פירש ויצא לתרבות רעה, ואבידתו ואבידת אביו אבידת אביו קודמת, א"כ לכאורה היה צריך רבי מאיר להקדים להציל את אביו לפני רבו ומדוע אמר שילך להציל את אביו תחילה. ומצאתי להיעב"ץ בהגהותיו שביאר שמטעם זה אמר רבי מאיר שיקדים להציל לרבו מגיהנום קודם לאביו, והוא לשיטתו שאבידת רבו קודמת לאביו, וצ"ע כאמור?

יישוב א' - אף שיצא לתרבות רעה הביאו לתלמיד לחיי עוה"ב

הנה בני יניק וחכים שלמה משה ג"י מבחירי תלמידי ת"ת החשוב "גבעות עולם" אגן האיילות ת"ו השיבני דמ"מ כיון שכל הטעם שאבידת רבו קודמת משום שהביאו לחיי העוה"ב, לכן גם אם הרב יצא לתרבות רעה, זיל בתר טעמא דשייך בתלמיד שמ"מ הביאו לחיי העוה"ב, ולכן הרב קודם לאביו אפילו לאחר שיצא לתרבות רעה. ואח"כ השיבני כיו"ב עוד כמה ת"ח מופלגים וזכה לכווין לדבריהם, ש"י מד"ן.

אולם נומתי לו, דלא מבעיא אם הרב פירש ונעשה רשע להכעיס דבלא"ה אסור להשיב אבידתו כנ"ל, אלא אפי' נעשה רק רשע לתאבון עדיין תקשי, דמ"מ בזה שפירש ויצא לתרבות רעה, התחרט על מה שהביא לתלמיד לחיי העוה"ב ומפסיד זכותו בזה כמבואר במסכת קידושין (טז.), בפרט לענין להיות קודם לאביו, ואדרבה

ולפי"ז יש לומר שרבי מאיר היה מסתפק אם רבו אלישע בן אבויה עשה תשובה או לא, וממילא הוי ספק אבידת רבו, וי"ל דספק אבידת רבו קודם לאביו, אע"פ שאביו ודאי ורבו ספק.

י"שוב ג' - כבוד תורה קודם לכבוד אביו

ועי"ל שכיון שאלישע בן אבויה היה רבו של רבי מאיר, וג"כ מלפנים למד ולימד תורה, כמו שאמר רבי מאיר בירושלמי, שכך שנינו מצילין תיק הספר עם הס"ת, תיק התפילין עם התפילין, מצילין לאלישע בזכות תורתו. אשר על כן מפני כבוד תורה שהוא חמור יותר מלימוד התורה גופא, כמו שהארכתי במקו"א (ראה מש"צ גאריסות במש"צ שו"ט עוד יוסף ט), לכן אמר רבי מאיר שילך להציל את רבו אלישע בן אבויה קודם לאביו, משום כבוד תורה, דהתורה מתפלשת בעפר כאשר אדם שריבה וריבץ תורה נמצא בגיהנום, דזה קודם לכבוד אביו. אך לא משום כבודו תורה של אלישע בן אבויה כנ"ל.

ועי"ל דהנה מבואר במסכת חגיגה (יט), שבשעה שאלישע נפטר אמרו לא נדון אותו בגיהנום משום שעסק בתורה, וגם לעוה"ב לא יבוא משום שחטא, אמר רבי מאיר מוטב שידונו אותו בגיהנום ויבוא לעולם הבא, ולכן היה רבי מאיר אומר מתי אמות ואעלה עשן מקברו, וכאשר רבי מאיר נפטר עלה עשן מקברו של אחר. ומבואר שהיה אלישע בן אבויה בכף הקלע, שעונשו גדול יותר מגיהנום, שאז אין לנשמה מנוחה כנודע, והמלאכים זורקים את הנשמה מצד לצד, כנרמז בקצרה גמרא שבת (קצג), ובהרחבה בהרבה מקומות בזה"ק (ויקרא דף כ"ה ע"א, תרומה קמ"ז ע"א ועוד). ונשמות שאין להם זכות להכנס לגיהנום משוטטות בכף הקלע שהוא העונש המר והקשה ביותר, כמ"ש המהרח"ו (שער הגנולים הקדמה כ"ג, רס"ק דף ל"ד ע"ב), ומאותם רוחות המשוטטות בכף הקלע נדבקות באנשים מפני חטאיהם כשניתן להם רשות, והוא הנקרא דיבוק. ואשר על כן י"ל דכלפי אביו של רבי מאיר היה זה בגדר אבידה בעלמא, לפי שלא היתה נשמתו בכף הקלע, אלא בגיהנום, ואולי אפילו רק בפתח גהנום. אבל רבו אלישע בן אבויה שהיתה נשמתו בכף הקלע, נידון כהצלת נפשות ממש, שזה קודם למציאת אבידת אביו.

י"שוב ד' - הצלה מפקו"נ קודם למציאת אבידה

י"שוב ו' - שלא להחזיק אביו כרשע י"ב חודש בגיהנום

עי"ל בס"ד עפמ"ש הרמ"א (יו"ד ס"ט ע"ה) שנהגו שלא לומר קדיש על אביו יותר מ"א חודש, כדי שלא להחזיקו כרשע, לפי שמושפט רשעים בגיהנום י"ב חודש, וכ"כ בשו"ת מהרי"ל (פ"י כ"ג).

ולפי"ז י"ל דאדרבה משום כבוד אביו השיב רבי מאיר לתלמידיו שילך להציל תחילה את רבו אלישע בן אבויה, שהוא היה מפורסם לכל שיצא לתרבות רעה, ודינו בכף הקלע או בגיהנום, וכעין מ"ש שם הפ"ת (סק"ט) בשם ספר חומות ירושלים (פ"י מ"ז) שמי שידוע באביו ואמו שהיו רשעים מאותם שנידונים י"ב חודש ראוי ומחויב שיאמר קדיש י"ב חודש. והוא הדין בנידו"ד לענין רבו וכאמור. אבל אביו של רבי מאיר שהיה גר צדק, אע"פ שיתכן וצריך קצת הצלה מגיהנום, וכמבואר ביבמות מה: שגרי צדק נענשים על מה שחטאו בגיותן, דתניא, רבי חנניא בנו של רבן גמליאל אומר: מפני מה גרים בזמן הזה מעונים, וייסורין באין עליהן, מפני שלא קיימו שבע מצות בני נח, וע"ש עוד. מכל מקום אין להחזיקו בגיהנום כרשע כנ"ל, לכן אמר שילך להציל תחילה את אלישע בן אבויה, משום כבוד אביו שהיה גר צדק.

ועי"ל בס"ד עפמ"ש הסמ"ע (ח"מ רס"ד סק"ה), בשם ספר חסידים (פ"י מקפ"ה), ומבואר כן גם במאירי וברבינו יהונתן מלוגיל (צ"מ ג.), שכל מה שאמרו שאבידת אביו ואבידת רבו, אבידת רבו קודמת, דהיינו דוקא כשנלמדו הרב בחינם, וכ"כ הרמ"א ביו"ד (פ"י מ"ט), וכתב הס"ח והרמ"א שלכן אם האב משלם שכר לרב שילמד לבנו, אבידת האב קודמת. וכתבו הש"ך (ח"מ ט"ז סק"א וצו"ד רמ"ז סק"ז), והנתיבות (סק"ג), דהוא הדין אם אדם אחר משלם שכר לרב שילמדנו, אבידת האחר קודמת לרבו, וכ"כ הגרעק"א בשם הבאר שבע, שהוא סברא נכונה להקדים מי שמפרנסו שילמוד, כדין הרב שקודם לאביו שהביאו לחיי העוה"ב. ומבואר שהמחזיק בידי אחרים ללמוד ולהרביץ תורה, לא מבעיא שיש לו זכות בדבר, אלא יש לו ג"כ דין ומעלה וקדימה ממש כאילו הוא בעצמו הרביץ וריבץ תורה, והארכתי בזה בכמה מקומות. ואשר על כן י"ל שגם לאחר שאלישע בן אבויה יצא לתרבות רעה, עדיין היה ממשיך להחזיק בידי רבי מאיר ולפרנסו כדי שיעסוק בתורה, ולכן היה לו דין קדימה אף לאחר שיצא לתרבות רעה.

י"שוב ה' - ברא כרעא דאבוה והצילו לאביו בחייו

הגאון המפורסם בנש"ק רבי יעקב חיים סופר שליט"א ראש ישיבת "כף החיים" השיבני די"ל כיון דברא כרעא דאבוה ומוכה את אביו לחיי העוה"ב כבר בחיי חיותו בעוה"ז ע"י לימוד התורה ומעשים טובים שמקיים, ממילא כבר הקדים ופעל תיקון לאביו בחיי חיותו בעוה"ז, ולכן אמר שבעלייתו לשמים תחילה יעלה לגיהנום להציל לרבו אלישע בן אבויה, ודפח"ה.

ולפי דבריו י"ל דאה"נ כוונת רבי מאיר היתה שבעלותו לשמים לא יצטרך כלל להציל לאביו מגיהנום, כי כבר נכנס לגן עדן, וידוע שעי" לימוד התורה והקדישים והתפילות והמצוות שהבן עושה פודה לאביו מגיהנום, וכמ"ש בזה"ק פרשת בחוקותי (קטו.), "בן יכבד אב ועבד אדוניו" (מלאכי ה'), "בן יכבד אב" כמו שנא' (שמות כ') "כבד את אביך ואת אמך", בחייו מאכל ומשתה וכדומה, ואפילו לאחר מותו חייב בכבודו יותר, דכתיב "כבד את אביך", שאם הבן הולך בדרך לא טובה, מבוזה לאביו וגורם לו קלון, אמנם אם הולך בדרך טובה ומתקן דרכיו, מייקר לאביו בעוה"ז ובעוה"ב, ומושיבו הקב"ה בעוה"ב במקום הראוי לו לפי כבודו.

וכידוע במעשה עם רבי עקיבא במסכת כלה רבתי (פ"ג, ע"ע אור זרוע הגדול ט"ז סוף פ"ג, מחזור יטרי ט"ז ס' קמ"ד), שהיה מתבודד במדבר וחוזר על משנתו, ופגש באדם אחד ערום ושחור כפחם רץ כמרוצת הסוס וחבילת עצים גדולה על כתפיו, גזר עליו ר"ע והעמידו

אולם במדרש נראה שלא היה רבי מאיר מתפרנס אלא מיגיע כפיו, דאיתא בקהלת רבה (פס"ג י"ז), עה"פ "ושנאתי אני את כל עמלי שאני עמל תחת השמש", רבי מאיר היה סופר סת"ם טוב ומובהק, והיה מרוויח בכל שבוע שלושה סלעים, סלע אחד היה מוציא לאכילה ושתייה, סלע אחד לביגוד, וסלע אחד היה מפרנס לת"ח. ומבואר שאדרבה ר"מ היה מפרנס ת"ח וכל פרנסתו היתה על ידי עצמו.

יישוב ח' - לימוד גם אחרי שיצא לתרבות רעה

ואולי י"ל לפי המבואר בגמ' שרבי מאיר המשיך ללמוד תורה מאלישע בן אביה גם לאחר שיצא לתרבות רעה, כמ"ש בחגיגה (טו), מעשה באחר שהיה רוכב על הסוס בשבת, והיה רבי מאיר מהלך אחריו ללמוד תורה מפיו. אמר לו: מאיר, חזור לאחרך, שכבר שיערתי בעקבי סוסי עד כאן תחום שבת. ועוד אמרו (ס"ט ע"ג), רבי מאיר רימון מצא, תוכו אכל, קליפתו זרק. והקשו שם איך רבי מאיר למד תורה מפיו והכתיב (מלאכי ג') "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא, אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו, ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו, ותרצו דשאני רבי מאיר שהיה גדול מאד בחכמה, וכמ"ש (מגילה יז) דברי תורה כתיב בהו "התעניף ענין בו ואינו", ואפילו הכי מיושרין הן אצל רבי מאיר, ולכן רשאי היה לכתוב מגילת אסתר בעל פה בלכתו לעסיא לעבר שנה. ואשר על כן כיון שאף לאחר שיצא לתרבות רעה רבי מאיר למד תורה מפיו, א"כ היה לו גם אז דין קדימה לאביו. ומצאתי שתיירץ כן בעלי תמר (יחזקאל תפינה ס"ט), וז"ל: ונראה שמי שיצא רבו לתרבות רעה בוודאי אביו קודם, ואני מוסקם אם בכלל חייב לכבדו, ושואני אחר שר"מ למד ממנו תורה אף לאחר שיצא לתרבות רעה, ומשום דר"מ רימון מצא תוכו אכל קליפתו זרק, ואין מידה זו אמורה אצל שאר כל אדם, ע"כ. ונראה שעדיין יש מקום לפלפל בתירוץ זה, והנה בשלמא אם נאמר שהיה לו דין קדימה מצד שהיה מחזיק ביד רבי מאיר ומפרנסו שיעסוק בתורה, בזה אפשר דמה שיצא לתרבות רעה אינו מעכב, אבל אם מעלתו רק מצד חכמתו שהיה מלמדו תורה דהוי מדין רב ותלמיד גרידא עדיין תקשי דכיון שיצא לתרבות רעה איך יש דין להקדימו, והלא לא שייך ליתן לו דין רבו, כיון שיצא לתרבות רעה.

יישוב ט' - שאני אלישע בן אביה שנידון קצת כאנוס

עוד נראה לפענ"ד ליישב בס"ד דהנה כל בר דעת ישתומם על מה שאמרו בגמ' חגיגה שם, שעמד לאלישע בן אביה כח התורה שלמד שלא להכניסו לגיהנום הגם שיצא לתרבות רעה והרבה לקלקל, ומטעם זה נשתתה בכף הקלע? גם קשה אחרי שיצא לתרבות רעה ופקר, מדוע טרחו כל כך רבי מאיר ור' יוחנן לתקן נשמתו להכניסו לגיהנום, ואחר כך להוציאו מגיהנום? עוד יש להפליא מדוע רבי מאיר היה הולך אחריו ללמוד ממנו תורה גם לאחר שיצא לתרבות רעה, הגם שאסור ללמוד תורה ממי שאינו הגון, עד שהקשו על זה בגמרא ונחקרו דשאני רבי מאיר שהיה גדול בחכמה, ותוכו אכל קליפתו זרק? גם קשה מדוע טרח רבי מאיר לדבר על ליבו הרבה שיחזור בתשובה, והלא שנה ופירש קשה מכולן (פסחים מ"ט), ושואני מינות דמשכא (פ"ד ס"ט), והדבר קשה מאד שיחזור בתשובה?

ונראה דשמואל י"ל שאלישע בן אביה היה נידון קצת כאנוס במה שיצא לתרבות רעה, דאיתא בחגיגה (טו), שתחילת סיבת יציאתו לתרבות רעה, היתה לאחר שעלה לרקיע על ידי שם וראה למלאך מטטרון שניתנה לו רשות לשבת, והיה זה ביום כ' שניתנה לו זכות שעה אחת ביום כדי לכתוב וזכויותיה של ישראל. ואז נכנסה בו רוח של כפירה, ואמר: הרי קבלה בדיני שבשמים אין מי שיושב מלמד הקב"ה, ואיך מטטרון יושב, שמו, חס ושלוש, שתי רשויות יש בשמים, ואין מטטרון מלאך, אלא אדנות אחרת, חס ושלוש. ומבואר שם ג"כ שמיד הוציאוהו למטטרון והכוחו שישים מכות של אש, מדוע לא עמד כשראה לאלישע בן אביה, כדי שלא יטעה. ובאותה שעה ניתנה רשות למטטרון למחוק את זכויותיו של אחר, על שקיצץ בנטיעות. ויצאה בת קול ואמרה: שובו בנים שובבים, חוץ מאחר שהרי ידע כבודי שנכנס לפרדס ובכל זאת מרד בי. אמר אחר: הואיל ונטרדתי מהעוה"ב צא ואהנה בעוה"ל, ויצא לתרבות רעה. והנה מכל זה נראה שאלישע בן אביה היה קצת אנוס בדבר, וראיה לכך שהרי הכוחו למטטרון שבאותה שעה לא קם, למנוע דבר זה מאלישע בן אביה. והתוספות שם הביאו מהירושלמי שאמרו שיצא לתרבות רעה מפני אותו מעשה מפורסם, שביום שנכנס אלישע בן אביה למילה, הקדישו אביו לתורה שלא לשם שמים, אלא מפני שראה את האש סוככת סביב אותם חכמים שעסקו שם בתורה. וגם זה הוי קצת אנוס למה שיצא אח"כ לתרבות רעה. וכן אמרו עוד שם, כשהיתה אמו מעוברת ממנו עברה לפני ע"ז והריחה מאותו המין ואכלה והיה אותו המין מזדעזע בגופה כארס של עכנאי. ואע"פ שאלישע בן אביה לא היה אנוס גמור, כיון שספרי מניין היו נשרים מחיקו, וזמר יונו לא פסק מפיו, כמבואר בחגיגה (טו), מכל מקום היה נחשב קצת אנוס מוכח הני"ל, ולכן טרח רבי מאיר הרבה להחזירו בתשובה, וגם היה לומד ממנו תורה, וטרחו עליו לתקן נשמתו. ובהו ג"כ היה נחא הטעם שאמר רבי מאיר שילך להצילו לרבו לפני אביו, כי היה דן את אלישע בן אביה קצת לאנוס, בעיקר מפני שראה למטטרון יושב, אבל סתם אדם ות"ח שיוצא לתרבות רעה, אין שום עניין להקדימו ולכבדו כלל.

ומצאתי כעין זה לבעל השפע חיים (פ"ד ע"ג דפ"ה) שכתב, שאלישע בן אביה היה לו קצת טענת אנוס, כיון שיעצה"ר הניח כל כוחותיו עליו עד שבלבלו לגמרי מדעתו, ולכן רבי מאיר ור' יוחנן ביקשו להעלות ולתקן את נשמתו. והביא שפעם אחת אמר זקנו הרב"ק רבי חיים מצאנז בסעודה שלישית שאם יצה"ר נטפל לאדם, איך יוכל לעמוד כנגדו ולהילחם עמו, וגעו כל העם בבכיה, וקולם נשמע למרחוק. שהאדם הוא כתינוק בן יומו שלא יוכל לערוך מלחמה נגד אדם גיבור בא בשנים, ואימה ופחד יאחזו באדם בהתבוננו בו, עכ"ד. וכבר אמרו רבותינו (קידושין ג'), אמר רשב"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש המיתו, שנא' "צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו", ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו, שנא' "אלהים לא יעזבונו בידו", ועיין מה שכתבתי בזה בהקדמה לפרס יוסף גיטין קידושין.

יישוב י' - רצה לרון עימו עוד בת"ת שגדולה מבידור אב ואם

עוד נראה ליישב בס"ד שרבי מאיר היה כבונתו שבעולותו לשמים יבקש שיתנו לו את אביה כדי לדון עימו עוד בדברי תורה, כמו שעשה בחייו לאחר שיצא אלישע לתרבות רעה, ועל ידי כך שביאו אותו לפניו וידבר עימו בת"ת ויכלו להכניסו או להוציאו מגיהנום, ומכיון שהיה כוונתו לדבר איתו בשמים בלימוד ממילא סבר להקדימו לפני אביו, דקי"ל גדולת ת"ת יותר מבידור אב ואם, כמ"ש במגילה (ס"ט), שעל כל אותם ד"ד שנים שהיה עקב אביו בבית שם ועבר לא נענש.

יישוב י"א - להקדימו לחיי עוה"ב מידה כנגד מידה

עוד נראה לפענ"ד דאח"כ נ"ל לעולם אם הרב יצא לתרבות רעה יש להקדים אביו לפני רבו וכנ"ל, ושואני הכא כיון שרבו הביאו לחיי העוה"ב באותה מידה בדיון שלעניין זה לזכותו לחיי העוה"ב יש להקדים את רבו לפני אביו, דמידה כנגד מידה לא בטלה, מושא"כ לעניין להטיב עימו ולמצוא לו מציאתו שהוא מענייני העוה"ז.

המשך מעמוד 4

אם באנו היום, ולו בלבד לשמוע את המרגלית הזו, דינו. אני אומר לכם, אם בא יהודי לשמוע רק כזה דבר, והתעורר מזה בתשובה, זה מספיק. כבר בשביל זה היה כדאי שתבאו לעולם. שתדע שגם בדורות הללו יש כזה דבר. אז בטח עכשיו אתם חושבים מה אני הולך לספר לכם, שבטח הוא תרם לאיזה עני מיליון דולר. לא! אני בא לומר לכם משהו יותר רציני מזה, משהו יותר חזק. תשמעו טוב.

רבי עמוס גואטה, שומע שעוד מעט מתקרב ראש השנה יום הדין, וצריך להתעורר בתשובה. והנה הוא שומע שמרן הרב עובדיה יוסף, זכר צדיק וקדוש לברכה, ימסור שיעור לקראת הימים הנוראים, ימסור שיחת חיזוק ביום פלוני אלמוני, בבית מדרשו של הרב בירושלים, שיחה מיוחדת לקראת חודש אלול, לקראת הימים הנוראים. והנה, הודיעו שבאותו היום שחרב ידרוש בירושלים בבית מדרשו, יהיה שכינתו של אוטובוסים, וא"כ הוא לא יוכל להגיע.

תקשיבו טוב מה הוא עשה. משהו פלאי מאוד. הוא החליט ללכת ברגל מנתניה ועד ירושלים. אמרו לו, אז תיסע היום. אמר, לא. בשביל לשמוע את הרב, בשביל שדברי ההתעוררות שלו ייכנסו לתוך ליבי עמוק עמוק עד סוף כל הדורות, אני הולך ברגל מנתניה ועד ירושלים. איי איי. שלושה ימים ושלושה לילות הוא עשה את דרכו מנתניה ועד ירושלים. אה, איפה צמח רבי עמוס גואטה? אחרי השלוש ימים הללו. שם צמח הרב עמוס גואטה. שם צמח האיש הפלאי, שם צמח איש הפועל ישועות, שם צמח האיש המחולל פלאות. איפה הוא צמח להיות רב עמוס גואטה, לזכות את הרבים, להפוך את נתניה? אחרי השלושה ימים ושלושה לילות הללו שהוא הלך, הלך ברגל, הלך ברגל, לקח את מקלו ואת תרמילו, ואנשים רואים אותו בדרך. רב עמוס, לאיפה אתה הולך? אני עולה לירושלים, לשמוע את דבר קודשו של מרן רבנו עובדיה יוסף זצ"ל. ומספרים, שכאשר הוא הגיע, איך שהוא הגיע, בדיוק הרב התחיל לדווש. הוא היה עיף ותשוש מאוד מאוד. אמר לעצמו, מה, עכשיו אני ארדם? כל השלושה ימים הללו הלכתי בשביל לשמוע את השיחה הזו. קיבל התעוררות כזו עצומה. ויהי הדבר לפלא.

והרב, שככל הנראה גם לא הכיר אותו לפני כן, הרגיש עליו. ראה שכשהוא נכנס, מלאכי השרת נכנסו איתו. נתן לו רשות להשתתף בשיעור. כאשר הוא בא לשאול משהו, גערו בו. וידעם היו, בשיעור של הרב, לא כל אחד רשאי לדבר. אבל הרב אמר, הניחו לו לדבר. ראה, ראה הרב על פניו את האור שזורח. שלושה ימים ושלושה לילות. עמל ויגיעת התורה כדי לקבל עוד חיזוק, עוד תורה, עוד הנהגה.

אם כן כמה עלינו ללכת וללכת לקבל עוד חיזוק ועוד תורה להיות ראויים ביום הדין להמליך את הקב"ה בעולם.

בבית!

מכון "פרס יוסף"

בחס"ד למתיקת ועריבות התורה

מבצע אדיר לרגל שבוע הספר

על ספרי המזכר והזיכר

הרה"צ יוסף זלי סימון ז"ל שליט"א

הביאו ברכה לביתכם:

14 כרכים 5: 450 ע"ד

במקום 800 ע"ד

לביכורים והזמנות: 054-84-60005/7

המבצע כולל את 14 הספרים הבאים:

סדרת "אשכול יוסף" (4 כרכים):

נחלת | מוהלים | גנאים | הרש"ב | "המפתח"

סדרת "פרס יוסף" על הש"ס (5 כרכים):

גטין קידושין | שיעורי פרס יוסף קידושין | באב בתרא | מגילה | סוטה

סדרת ספרי הרב המחבר בילכת ובאגדה (5 כרכים):

"שבועת יוסף" חסד וקידושין | "פנתי יוסף" בריית מילה | "שאת יוסף" סנה רשאה תפריד | "יגא יוסף" הסנהגה לביכור | "עליו רוב דרשות" - אספקלריא למאורעות התקופה

הביאו ברכה לביתכם

מותוך דברים מופלאים שזשא השבוע מגיד המישרים ומוזבר סדרת
 "אשכול יוסף" הרה"ג יוסף זוי סימן טוב שליט"א בעל ה"כרם
 יוסף" בשיעורו השבועי:

כמה עלינו להודות ולהלל על המתנתה
 הגדולה שזכינו לחזודש "אלול הקדוש" | על
 העבודה הנצרכת בימים הקדושים הללו
 כדי להיות ראויים להמליך בעולם את מלך
 מלכי המלכים הקב"ה | ומי הלך שלושה
 ימים לשמוע שיזזה לאכול | להאזנה
 לשיעורים על אלו ועוד: 073-371-8053

אז מה באתי לומר לכם? מה כתוב בספר מעשה רב על רבנו הגר"א?
 אחרי כל ההקדמה הזו, ראש השנה יום הדין. ראש השנה נגזר הכל.
 מה יהיה? יהיה שבעה באוקטובר או לא יהיה? הכל נגזר בראש
 השנה, ביום הדין. נו, אימת הדין. ובכל זאת, איך רבנו הגר"א היה
 נראה בשעה שהיו תוקעים בשופר? אתם יודעים? לא היה זמן שהיה
 רבנו הגר"א שמח כמו אותה שעה שהיה בשעת תקיעת השופר בבית
 מדרשו של רבנו הגר"א.

למה? אומר היה הגר"א: זו השעה שאנחנו ממליכים את השם יתברך
 בעולם. איזו שמחה זו, איזה זכות זו, שאדם ממליך את השם יתברך
 בעולם.

אבל לא זו בלבד שאדם צריך להמליך את השם יתברך על כל העולם
 כולו. לא לשכוח להמליך את השם יתברך עליי, עליי עצמי, על רמ"ח
 איברי ושס"ה גידיו. אדם צריך דבר ראשון להמליך את השם יתברך
 על כל גופו, על כל איבריו, על מחשבתו, על ליבו. אחר כך, שבעה
 רקיעים, ארבעה רוחות העולם. זה מה שצריך לכוון תמיד, כל יום,
 בקבלת עול מלכות שמיים ושמע ישראל. וזה מה שאנחנו הולכים
 להמליך את השם יתברך בראש השנה.

אתם יודעים, מלפני כמה שבועות נפטר בנתינה צדיק גדול, נרצח
 בצורה פלאית ונוראה, צדיק גדול, רבי עמוס גואטה. תקשיבו טוב.
 למה אני מוכיח אותו? אני לא הכרתי אותו, שמעתי עליו, על גדולתו,
 על קדושתו, על יראתו, על עמלו בתורה, על הרצנתו של השם יתברך
 יזכיר הרבים שלו, על אהבת חסד שלו, על ענוותנותו, ומעל הכל, תפס
 אותי איזה סיפור מופלא. מלאי. אמרתי, מה? וכי יש כזה דבר בשנת
 2000? בשנת 2010? יש כזה דבר? יש. כנראה שיש. תשמעו טוב,
 תשמעו טוב מה זה חודש אלול אצל הצדיק רבי עמוס גואטה, זכר
 צדיק וקדוש ברוך. ואת זה תפרסמו בכל העולם, שכל העולם ידע
 שיש בורנו, בדורותינו, צדיקים שמסורים נפשם על התורה, על
 אהבת התורה, על כבוד התורה, על עמל התורה, על יגיעת התורה.
 דור דור ודורשיו ברוך השם. שמעו-נא רבותי, דבר מפליא ביותר.

המשך בעמוד 3

לזכות ידידנו האוהבים היקרים והנעימים אוהבי התורה

מלאים מנצח כרימון וריזון הטוב נודף כאפרסבון

כבוד, גיליון ניסים היז וכבוד אהרן ניסים היז

אורך ימים ועושר וזיווין וכבוד אושר ועושר

בריאות איתנא ונהורא מעילא ושבעה עמונות וכס"ס

בכלל הברכות ידידנו המשתדל ה"ה שלומי ניסים היז

מוקדש ומונח לע"ה הוריהם היקרים:

סאלם אליה = מסעודה ולי, מוריה = מוריה = מוריה =

ניסים = מוריה, מוריה = מוריה, ניסים מועלם = סלימה: ולי

מיכאל בן מוריה = לי, מוריה = מוריה, מוריה = מוריה.

"עין חיים דא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"

שמעו נא רבותי, ברשות הציבור הקדוש. ברוך השם זכינו
 היום, היום הזה זכינו להיכנס לחודש אלול הקדוש. אני לדודי
 ודודי לי. כמה צריך להודות להשם יתברך על המתנה הגדולה
 "אלול". אילולא דברי רבנו יונה בספר היראה, ורבנו הרמב"ם
 (פה"מ ר"ה ד' ז') שכותבים, שהימים הללו, הימים הנוראים,
 הם ימי רעדה, פחד וחלחלה. ימים שאין בהם זמן ומקום לומר
 הלל, לפי שהם ימי עבודה, והכנעה, ופחד, ומורא ממש"ת,
 ומבורח ומנוס אליו, ותשובה, ותחנונים, ובקשה, כפרה,
 וסליחה. אילולא כן היינו אומרים בכל יום הלל, על הזכות
 הגדולה שנפלה בחלקנו לזכות לימים הקדושים הללו.

למה לא אומרים הלל בראש השנה, ביום הכיפורים? הלל! איך
 יתכן, יום הדין, ספרי חיים ומתים לפניך נפתחים. אומר רבנו
 יונה אל מי דין, איך תאמר הלל? אילולא כן, היה ראוי כל יום
 לומר הלל ולומר ולשבח להודות להשם יתברך על המתנה
 הגדולה שנתן לנו, חודש "אלול". המתנה הגדולה ביותר, קרבת
 אלוקים. חוץ מהעניין שהחודש הזה זוכים להתעורר בתשובה.
 כל יהודי בוער בו הניצוץ של התשובה. כל יהודי! וזו מתנה
 מאת הבורא יתברך. כמו שכותב רבנו הרמב"ם בחלכות
 תשובה, שחלק מיסודי האמונה, שכל הרגשה שיוך לאדם
 בלב, התעוררות, מחשבה, הכל בהשגחה פרטית. מחשבה טובה,
 יונה אל מי דין, איך תאמר הלל? אילולא כן, ליד אותה, לפאר,
 לרומם אותה. אם זה ח"ו מחשבת איסור, יש לך מצוה
 להסירה, לסלקה, לאבדה. כל מחשבה, מחשבת תשובה. בחודש
 "אלול" בקלות אדם מתעורר לתשובה.

ולא זו בלבד שזוכה לעשות תשובה. אדם שזוכה לעשות תשובה
 מאהבה, זדונות נחפסים לו לכיבויה. איזה דבר נפלא זה.
 אילולא, אילולא שאלו הם ימי אלול, שאנחנו לקראת יום הדין,
 כל יום היינו צריכים לומר הלל, שירה וזמרה וסעודות מצווה
 וריקודים ומחולות, להודות להשם יתברך על המתנה הגדולה
 הזו, חודש אלול. שיש לנו את הזכות להמליך את השם יתברך
 בעולם. תאר לך, אלף אלפי הבדלות, אם היו קוראים לך שאתה
 תבוא להכתיר את הנשיא הבא של ארצות הברית. אומרים לך
 בוא עכשיו לארצות הברית, אתם שם מכתיר את נשיא ארה"ב,
 בוא מלביש לו את הגלימה, את המצנפת, את העטרה. נו,
 באמת, יש משהו שלא יתרגש? להבדיל אלף אלפי הבדלות,
 מלכות השם יתברך.

יש לנו זכות. אנחנו מתכווננים כל 30 יום הללו של חודש אלול
 שנהיה ראויים בראש השנה. כל יהודי הולך להכתיר את הבורא
 יתברך למלך על כל העולם. לתקוע בשופר ולהכריז קבל עם
 ועדה: השם הוא האלוהים, השם הוא האלוהים.

כתוב בספר מעשה רב, שרבנו הגר"א בראש השנה, בשעת
 תקיעת השופר, מצד אחד ראש השנה זה יום הדין שעליו אומר
 הפייט: "ימלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון". אפילו
 המלאכים, מלאכי השרת רועדים ביום הזה בראש השנה,
 רועדים מאימת הדין. וכי המלאכים יש להם חטא? הלא
 המלאכים אין בהם לא קנאה ולא שנאה ולא תחרות. אז מה
 שייך למלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון? יש בזה אריכות
 דברים, מי שירצה יראה בספר שהוצאתי, אשכול יוסף על
 המועדים, שם כתבתי בזה.